

Ткачук О.Т.

студентка;

Зеленюк І.С.

старший викладач,

*Херсонська філія Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова*

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВНИЙ ГАРАНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

В сьогоденних реаліях, ми можемо з упевненістю говорити про те, що права людини – це невід’ємний елемент людського буття кожної особистості, незалежно від її віку, раси, віросповідання, гендерної належності, політичних переконань та інших внутрішніх установок та зовнішніх соціальних факторів. Процес формування концепції прав людини пройшов довгий шлях, тісно пов’язаний з історією розвитку суспільства, перш ніж стати дійсно важливим аспектом для абсолютного кола осіб.

В сучасному світі, категорія права людини є загальнолюдською цінністю, гарантії яких закріплені в міжнародно-правових документах. Серед найважливіших з них можна відзначити Загальну декларацію прав людини від 10 грудня 1948 року, затверджену на Генеральній Асамблеї ООН. Цей документ, значення якого важко переоцінити, став першим міжнародним стандартом у сфері прав людини. Саме він каталізував процес еволюції прав людини і виступив правовим фундаментом подальшого процесу кодифікації галузі.

Не стала виключенням з вищевикладеного і Конституція України. Її було прийнято 28 червня 1996 року. Недаремно Конституція носить назву Основний закон, адже відповідно саме із її положеннями мають узгоджуватися всі інші закони та підзаконні нормативно-правові акти держави, що їх ухвалюють відповідні державні органи.

Діючий й до сьогодні Основний закон держави вперше проголосив права громадян (розділ II). Раніше вони не закріплювалися в попередній конституції: право на свободу творчості, право на свободу та особисту недоторканність, право на свободу думки й слова, право на свободу совісті та віросповідання, право на повагу гідності людини, на підприємницьку діяльність тощо.

Реальне здійснення та захист прав людини абсолютним колом осіб забезпечується, передусім, юридичними механізмами, що діють у державі. Тобто правова національна система припускає безпосередню дію належним чином ратифікованих норм міжнародних договорів поряд з національним законодавством, але пріоритет останнього полягає у тому, що саме воно забезпечує засоби реалізації, охорони та захисту прав людини.

Аналіз статей розділу II Конституції свідчить про те, що майже всі статті цього розділу так чи інакше відображають зміст Загальної декларації прав людини. Змістовні і навіть текстуальні збіги II розділу Конституції України і головних міжнародних документів про права людини є позитивним явищем, що засвідчує спрямованість нашої держави на сприйняття та реалізацію міжнародних стандартів у відповідній сфері. До того ж Україна є стороною практично всіх міжнародних договорів про права людини загального характеру.

Як свідчить міжнародний досвід, ефективність гарантій основних прав і свобод людини залежить від рівня розвитку правових принципів та інститутів демократії, стану економіки, правотворчої атмосфери в суспільстві, рівня правового виховання і культури населення, ступеня суспільної злагоди.

У житті бувають випадки, коли права людини порушуються. В таких ситуаціях важливо вміти захистити себе, знати, де шукати допомоги.

Конституція України досить чітко визначає систему органів та осіб, які мають захищати права і свободи людини та громадянина. Це Президент України, як гарант прав і свобод людини і громадянина (ст. 102), Верховна Рада України, яка виключно законами визначає права і свободи людини та громадянина, гарантії цих прав і свобод (ч. 1 ст. 22), Кабінет Міністрів України, який повинен вживати заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина (ч. 2 ст. 116), місцеві державні адміністрації на відповідній території, які повинні забезпечувати додержання прав і свобод громадян (ч. 2 ст. 199), підсистема судів загальної юрисдикції та спеціалізованих судів (ст. 125), Конституційний Суд України (ст. 12) ; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (ч. 17 ст. 85 Конституції), прокуратура, адвокатура, інші правоохоронні органи України.

Проте основною юридичною гарантією прав і свобод людини є судовий захист. Об'єктом оскарження до суду можуть бути рішення, дії або бездіяльність, внаслідок яких порушено права і свободи громадян чи створено перешкоди для їх здійснення, або на громадянина покладено якісь не передбачені законом обов'язки, або громадянин був незаконно притягнений до будь-якої відповідальності.

Історією людської цивілізації доведено, що рівень демократії в суспільстві визначається місцем суду в системі органів державної влади та його роллю в захисті прав та свобод людини і громадянина.

Статтею 124 Конституції України встановлено, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Це означає, що право особи (громадянина України, іноземця, особи без громадянства, юридичної особи) на звернення до суду за вирішенням спору не може бути обмежене законом, іншими нормативно-правовими актами.

Метою правосуддя є вирішення конфліктів шляхом розгляду на судових засіданнях конституційних, цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних справ з додержанням встановленої законом процесуальної форми.

Законом України "Про судоустрій України" закріплено, що суд, здійснюючи правосуддя, на засадах верховенства права забезпечує захист гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави.

Звернення до суду за захистом порушених прав, в демократичній країні, має бути гарантом об'єктивного, повного і всебічного розгляду всіх обставин, що мають юридичне значення і, як кінцевий результат, – забезпечити винесення законного, обґрунтованого і справедливого рішення.

Список використаних джерел:

1. Хавронюк М.І. Конституція України. Офіційний текст; Коментар законодавства України про права та свободи людини і громадянина / 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: Видавництво А.С.К., 2003. – 384 с.
2. Шемшученко Ю.С. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні. – Київ: Юридична думка, 2008. – 251 с.
3. Погорілко В.Ф. Конституційне право України: Навч. видання. – Київ. – Наукова думка, 2003. – 733 с.
4. Погорілко В.Ф. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика (Нормативні документи та коментарі): Монографія. – Київ, А.С.К., 2003. – 652 с.
5. Тимченко С.М. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посібник. – Київ, 2004. – 304 с.